

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 28 · MATURA USTNA 2027–2028

DZIADY CZ. III · KONTEKST: ANTYGONA

KRATA TO NIE WSZYSTKO

Pytanie jawne 28: „Czym dla człowieka może być wolność? Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Kontekst: Antygona Sofoklesa.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Wolność to nie tylko brak zamkniętych drzwi.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Dziady” pokazują, że wolność to nie tylko otwarte drzwi celi, lecz także życie we własnej wspólnocie, własnym językiem i zgodnie z sumieniem.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Więzień Mickiewicza i Antygona dowodzą, że można stracić wolność ciała, a zachować wolność powiedzenia „nie”.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Brak wolności politycznej młodych, więzienna solidarność, słowa Więźnia o wolności pozornej, sen Senatora jako kontrast pozornej potęgi, Antygona jako wolność sumienia. Na koniec nazwij wszystkie wymiary — osobno, nie skleжай ich w jedno.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Nazwij różne wymiary wolności — Czym różnią się wolność polityczna, wewnętrzna, wolność tworzenia i wolność sumienia?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Wolność polityczna to ochrona przed samowolą władzy i możliwość współdecydowania o życiu wspólnoty. Wewnętrzna dotyczy zachowania własnych wartości mimo nacisku. Dla poety ważne są język, twórczość i odbiorcy. Wolność sumienia oznacza możliwość działania zgodnie z uznanym obowiązkiem moralnym.

2. Pokaż brak wolności w scenie więziennej — Co spotyka młodych ludzi? Co mówi o nich opowieść Jana Sobolewskiego?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Carscy urzędnicy więżą młodzież, prowadzą śledztwa i wywożą ludzi kibitkami. Sobolewski opowiada o losie więźniów. Scena pokazuje przemoc wobec ciał, edukacji, przyszłości i wspólnoty.

3. Wyjaśnij solidarność więźniów — Co mogą zrobić w celi mimo braku możliwości swobodnego wyjścia?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Spotykają się, rozmawiają, słuchają świadectw i pamiętają o wywożonych. Ta ograniczona niezależność nie znosi przemocy, ale nie pozwala władzy całkowicie narzucić im własnej wersji prawdy.

4. Odczytaj Prolog — Dlaczego Więzień mówi o wolności „z łaski Moskwicina” i kajdanach „na duszę”?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Zapowiedziane uwolnienie ma prowadzić do wygnania. Znikną kajdany fizyczne, lecz poeta boi się rozłąki z ojczyzną i ludźmi rozumiejącymi jego pieśń. W tej części Prologu bohater jest jeszcze oznaczony jako Więzień; dopiero potem zapisuje symboliczną śmierć Gustawa i narodziny Konrada.

5. Zinterpretuj sen Senatora — Dlaczego człowiek, który może rozkazywać innym, wcale nie musi być samodzielny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Senator boi się utraty łaski cara; jego pozycja zależy od uznania przełożonego. To kontrastowa interpretacja zależności od władzy. Nie zrównuj jego sytuacji z losem więźniów, których sam prześladował.

6. Dodaj „Antygonę” — Jakie prawo Antygona stawia ponad zakazem Kreona i jaką cenę płaci za decyzję?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Antygona grzebie Polinika wbrew zakazowi. Uważa obowiązek wobec brata i prawo boskie za ważniejsze od rozkazu władcy. Świadomie przyjmuje ryzyko kary i traci życie. Jej postawa pokazuje wolność sumienia, ale nie usuwa tragicznej ceny czynu.